

ΕΡΓΑΣΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

“ΤΟΥ
ΓΙΟΦΥΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ”

“ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ
Η ΕΝ
ΑΥΛΙΔΙ”

Ερωτήσεις:

A. Να συγκρίνετε ως προς το περιεχόμενο (ομοιότητες-διαφορές) το δημοτικό τραγούδι του «Του γιοφυριού της Άρτας» με τα αποσπάσματα από την τραγωδία του Ευριπίδη «Ιφιγένεια η εν Αυλίδι».

B. Στο δημοτικό τραγούδι «Του γιοφυριού της Άρτας» ο αναγνώστης δεν έχει τη δυνατότητα να πληροφορηθεί τις σκέψεις και τα συναισθήματα της γυναίκας του πρωτομάστορα, όταν εκείνη αντιλαμβάνεται ότι πρόκειται να τη «στοιχειώσουν». Να υποθέσετε ότι εξομολογείται (σε πρωτοπρόσωπη αφήγηση) τις σκέψεις και τα συναισθήματά της σε όλους όσοι παρευρίσκονται στη θυσία της.

Α. Από τους αρχαίους ακόμα χρόνους, υπήρχε η δοξασία ότι για να στερεωθεί και να προφυλαχθεί από κάθε κίνδυνο ένα κτίσμα, έπρεπε να θυσιαστεί στα θεμέλιά του κάποιο ζωντανό πλάσμα.

Το δημοτικό τραγούδι του «Του γιοφυριού της Άρτας», έχει ως κύριο θέμα την απεγνωσμένη προσπάθεια των μαστόρων να χτίσουν το γιοφύρι και την τραγική λύση που πρέπει να δοθεί σ' αυτό το πρόβλημα, η οποία είναι η θυσία της γυναίκας του πρωτομάστορα.

Το περιεχόμενο του «Του γιοφυριού της Άρτας» παρομοιάζεται με την τραγωδία του Ευριπίδη «Ιφιγένεια η εν Αυλίδι». Σ' αυτήν την τραγωδία, η οποία αναφέρεται στην εποχή του Τρωικού πολέμου, η θεά Άρτεμις, μέσω του μάντη Κάλχα, διατάζει τον Αγαμέμνονα να θυσιάσει την κόρη του, έτσι ώστε να πνεύσει ούριος άνεμος για να ξεκινήσουν τα καράβια των Αχαιών και να αρχίσει ο Τρωικός πόλεμος. Ανάμεσα σ' αυτές τις δύο ιστορίες, υπάρχουν αρκετές ομοιότητες αλλά και διαφορές.

Στο δημοτικό τραγούδι, τραγικό πρόσωπο της υπόθεσης είναι η Λυγερή, η γυναίκα του πρωτομάστορα. Ανάμεσα σε αυτήν και στην Ιφιγένεια παρατηρούνται ομοιότητες-παρόλο που τις χωρίζουν αρκετοί αιώνες-αλλά και κάποιες διαφορές.

Αρχικά, βασικό στοιχείο που τις ενώνει είναι ότι και οι δύο βρίσκονται σε πλήρη άγνοια για το τι πρόκειται να τους συμβεί και αγνοούν το τραγικό τέλος που τους επιφυλάσσει η μοίρα. Από τη μία ο Αγαμέμνονας στέλνει αγγελιαφόρο να πει ψέματα στην Ιφιγένεια, πως θέλει να την παντρέψει με τον Αχιλλέα. Από την άλλη, ο πρωτομάστορας λέει στη Λυγερή, μέσω ενός πουλιού, ότι έχασε το δαχτυλίδι του και πρέπει να πάει να τον βοηθήσει να το βρει. Έτσι και οι δυο εξαπατώνται και βρίσκονται ανυποψίαστες μπροστά στον θάνατο.

Όταν οι δύο γυναίκες συνειδητοποιούν ότι πρόκειται να θυσιαστούν-για διαφορετικό λόγο η κάθε μια- τις κατακλύζουν τα ίδια συναισθήματα. Αισθάνονται προδομένες και απελπισμένες από τους ίδιους αγαπημένους τους ανθρώπους. Η θλίψη που τις διακατέχει είναι τεράστια. Η Ιφιγένεια με σπαραχτική φωνή παρακαλεί τον Αγαμέμνονα: *«Μην με πιέσεις τον κάτω κόσμο να αντικρίσω»*. Από την άλλη η Λυγερή φωνάζει: *«Αλίμονο στην μοίρα μας κρίμα στο ριζικό μας»*. Στη συνέχεια, όμως, η στάση τους διαφοροποιείται.

Η Λυγερή, εξαγριωμένη με τη στάση του πρωτομάστορα, εξαπολύει κατάρες: «Ως τρέμει το καρυόφυλλο να τρέμει το γιοφύρι και ως πέφτουν τα δεντρόφυλλα να πέφτουν οι διαβάτες». Από την άλλη η Ιφιγένεια, χρησιμοποιεί τη στάση της ικεσίας. Γονατίζει και παρακαλεί τον πατέρα της να την σώσει λέγοντας «Στο σπίτι το δικό μου θα τ'αξιωθώ να σε φιλεύω γέρο.....αυτά όλα τα θυμούμαι εγώ μα εσύ τα λησμονείς και θέλεις να με σφάξεις. Πόνεσέ με, λυπήσου τη ζωή μου». Στη συνέχεια, η Λυγερή μετατρέπει την κατάρα της σε ευχή, για χάρη του αδελφού της και για κανένα άλλο λόγο, δηλαδή δεν αποδέχεται μέσα της τη θυσία για το γεφύρι: «Αν τρέμουν τα άγρια βουνά.....μη λάχει και περάσει». Από την άλλη η Ιφιγένεια αποδέχεται τον σκοπό της θυσίας της που είναι η σωτηρία της πατρίδας: «Αφού ο χρησμός το ορίζει ας με θυσιάσουν.... Σωτηρία στους Έλληνες να δώσω νικηφόρα».

Τέλος, η κατάληξη των δύο γυναικών είναι τελείως διαφορετική, αφού η Λυγερή χτίζεται στο γεφύρι, ενώ η Ιφιγένεια σώζεται από τη Θεά Άρτεμις και στη θέση της σφάζεται ένα πανέμορφο ελάφι: «θάμα θεϊκό...σπαρταρούσε μια πελώρια και ωραιότατη ελαφίνα».

Επιπροσθέτως, παρουσιάζονται ομοιότητες ανάμεσα στον πρωτομάστορα και στον Αγαμέμνονα, καθώς και οι δύο είναι υποχρεωμένοι να θυσιάσουν έναν άνθρωπο που αγαπούν. Από τη μία, ο Αγαμέμνονας πρέπει να θυσιάσει την κόρη του και από την άλλη ο πρωτομάστορας πρέπει να χτίσει τη γυναίκα του στο γιοφύρι.

Βρίσκονται σε ένα μεγάλο ηθικό δίλημμα: να σώσουν την αγαπημένη τους ή να προτιμήσουν το κοινό καλό. Τα λόγια του Αγαμέμνονα είναι: *«θέλω δε θέλω πρέπει να σε δώσω θύμα»*. Στο τέλος αναγκάζονται να πάρουν τη δύσκολη απόφαση και να ξεπεράσουν το προσωπικό τους συναίσθημα.

Η διαφορά είναι ότι ο πρωτομάστορας κάνει απεγνωσμένες προσπάθειες για να αποφευχθεί η θυσία της γυναίκας του: *«αργά να ντυθεί, αργά να αλλαχτεί....και το πουλί παράκουσε»*. Στο σημείο αυτό ο πρωτομάστορας γίνεται κι αυτός τραγικό πρόσωπο. Αντιθέτως, ο Αγαμέμνονας, ναι μεν στενοχωριέται, αλλά δεν φαίνεται να κάνει ιδιαίτερες προσπάθειες για να εμποδίσει αυτή την κατάληξη.

Εν κατακλείδι, παρ' όλες τις διαφορές υπάρχει μεγάλη συνάφεια ανάμεσα στο δημοτικό τραγούδι και στην τραγωδία της Ιφιγένειας, αφού και τα τέσσερα πρόσωπα είναι τραγικά. Επίσης και στα δύο έργα υπάρχει θυσία και δραματική εξέλιξη.

ΣΤΙΓΜΗ ΙΚΕΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

B. *«τράβα καλέ μ' τον άλυσο, τράβα την αλυσίδα
τι όλον τον κόσμο ανάγεια και τίποτες δεν ήβρα
.....αλίμονο στην μοίρα μας κρίμα στο ριζικό μας!»*

- Τι έλαχε σ' εμάς τις τρεις αδερφάδες; Όλες την ίδια μοίρα και οι τρεις κακογραμμένες. Η μία μου η αδελφή έχτισε τον Δούναβη, η άλλη τον Αφράτη κι εγώ τώρα της Άρτας το γιοφύρι...

Γιατί το τέλος μου να είναι τόσο άδικο μάστορες και μαθητάδες; Εγώ ήρθα σ' αυτό τον κόσμο για να προσφέρω. Για να δίνω χαρά και ευτυχία στους ανθρώπους. Να έχω μία όμορφη ζωή, να έχω την οικογένειά μου, να φέρω στον κόσμο τα παιδιά μου. Είμαι πάντα πρόσχαρη και ευγενική απέναντι σε όλους. Τον άντρα μου τον αγαπάω και είμαι πάντα δίπλα του για να τον υπερασπιστώ και να τον βοηθήσω στις δυσκολίες του. Δεν μου αξίζει ένα τέτοιο τέλος. Δεν μου αξίζει να πεθάνω από τον άνθρωπο που αγαπώ περισσότερο απ' όλους σ' αυτό κόσμο και που πάντα τον στηρίζω.

Νιώθω πικραμένη και θλιμμένη γι' αυτό που μου' λαχε! Θέλω να σπάσω τα δεσμά μου, να διαλύσω τις πέτρες, να ελευθερωθώ και να δω το φως του ήλιου....αλλά φαίνεται πως το τέλος μου ήρθε. Θα πεθάνω με τον χειρότερο τρόπο,...που να μην τύχει σε κανένα τέτοιο τέλος... Ας δώσει ο Θεός δύναμη στην ψυχή μου μέχρι να πεθάνω.....Γεια σας χαρά σας, μάστοροι και μαθητάδες, γεια σου όμορφη ζωή...!

M. A.